

ESTUDIAR EL PASSAT PER PROSPECTAR EL FUTUR |

Recursos energètics i societat

L'energia és un dels recursos més importants de la nostra història i sobre ell sentim converses, anuncis, notícies sobre la pobresa energètica, el mal de cap per pagar la llum, la contaminació, la calefacció... Més allunyat en l'espai, i tot i que no ho volem escoltar, sabem dels conflictes que esdevenen a països com l'Iraq, Ucraïna i altres territoris, i que tenen com a causa principal la lluita pels recursos energètics, com el petroli o el gas.

Tot i així, encara a escala global la llenya és una de les matèries més utilitzades com a combustible. El seu ús, imprescindible a poblacions de les terceres regions, provoca malalties a les persones i desgast irreversibles dels boscos. Majoritàriament, la tasca de recollida la realitzen dones i infants, amb conseqüències negatives sobre aquests grups, que són els sectors de població més febles. Algunes alternatives s'han obert com el projecte sobre les dones recol·lectores d'Addis Abeba o la fabricació i distribució de cuines (Berkeley-Darfour stove), per reduir la quantitat de combustible i disminuir les conseqüències negatives de l'ús de la llenya.

La investigació dirigida cap a la cerca d'evidències relacionades amb l'ús dels recursos energètics és molt reduïda, si la comparem amb altres disciplines. El foc és una de les principals descobertes de la història de la

ETHEL ALLUÉ

Investigadora de l'IPHES

tecnologia i el combustible per mantenir-lo viu és el recurs imprescindible; no obstant això, la recerca en aquest àmbit és petita per la falta d'evidències i perquè, en definitiva, el combustible no és un avenç tecnològic en si mateix. Durant la major part dels períodes del passat, el recurs energètic més utilitzat i el que ha produït més evidències arqueològiques

és la fusta, que s'estudia a través de les restes de carbó que trobem als jaciments arqueològics. Hi ha altres recursos energètics més difícils d'interpretar, com els ossos, i especialment el seu greix, els excrements o les plantes no llenyoses.

Tots aquests aspectes seran tractats a la sessió «L'arqueologia dels combustibles: factors socials i ambientals de les estratègies conductuals de la gestió de recursos múltiples» del congrés mundial de la UISPP (Unió Internacional de Ciències Prehistòriques i Protohistòriques), que se celebra a Burgos al setembre.

Està coorganitzada per Llorenç Picornell, investigador postdoctoral de la Universitat de les Illes Balears, Marie-Agnès Courty, de l'Institut PROMES del CNRS a França, i per mi mateixa. Es presentaran un total de 20 contribucions d'estudis sobre casos de tots els continents i són recerques desenvolupades a partir de diferents propostes teòriques i metodològiques, com l'anàlisi de fitòlits, micromorfologia, etnografia, antracologia o l'arqueologia experimental. Des d'un punt de vista cronològic, els treballs abasten un període que va des del Paleolític fins a la Protohistòria.

Per fer un seguiment podeu entrar al blog <http://fuelenergyandarchaeology.wordpress.com/>, i també a Facebook (Fuel-Energy-and-Archaeology) o a Twitter: @fuelenergyArcha

82 membres de l'IPHES i de la URV excaven a Atapuerca

Un total de 82 membres de l'IPHES (Institut Català de Paleocologia Humana i Evolució Social) i de l'Àrea de Prehistòria de la Universitat Rovira i Virgili (URV) participaran en les excavacions que es fan aquest mes a la Sierra de Atapuerca (Burgos) sota la direcció d'Eudald Carbonell, José María Bermúdez de Castro i Juan Luis Arsuaga. Els treballs comencen poc després que *Science* es fes ressò d'excep-

cionals troballes sobre aquests jaciments.

Allarg d'aquest mes 150 especialistes intentaran desenterrar meticulosament nou material per avançar encara més en el coneixement sobre l'evolució humana. D'aquest total, 82 participants procedeixen de l'IPHES i la URV, entre membres d'aquestes institucions i col·laboradors: són experts de diferents disciplines i vénen de diferents parts del món.

L'equip que va iniciar la campanya el dia 2 passat. FOTO: VANESSA ALTÈS/IPHES

Taller sobre identificació i restauració de fòssils

Com s'identifiquen els fòssils que es recuperen en els jaciments arqueològics? Com s'estudien les restes d'animals?, i les eines de pedra? Com es restauren totes aquestes peces? Aquestes són les principals qüestions que hauran de resoldre 35 estudiants de 4t d'ESO i de 1r de batxillerat de diferents localitats de l'Estat espanyol que participen aquest mes en el taller Prehistòria i Evolució Humana, dividits

en quatre torns d'una setmana.

Durant la primera ja han gaudit de l'experiència 8 alumnes interessats per la prehistòria. Tots es familiaritzaran amb aquesta ciència de la mà de l'IPHES (Institut Català de Paleocologia Humana i Evolució Social). L'activitat es fa a la Facultat de Química de la Rovira i Virgili de Tarragona en el marc del Campus Científic d'Estiu que acull aquesta universitat.

Estudiants i professorat a la URV. FOTO: XAVI JURIO/CEDIDA URV

EN BREU

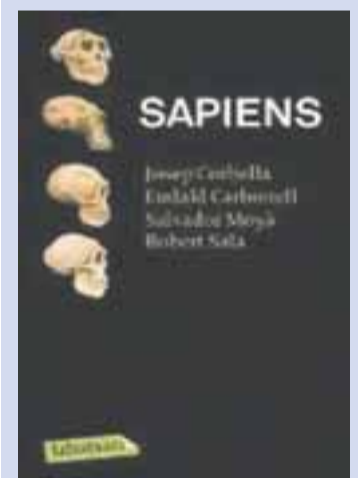
Un comitè del programa FEDER es reuneix a l'IPHES

En el marc de les reunions itinerants que realitza el Comitè de Seguiment del Programa Operatiu FEDER Catalunya 2007-2013, el 26 de juny la sessió es va efectuar a la seu de l'Institut Català de Paleocologia Humana i Evolució Social (IPHES), al Campus Sescelades de la Universitat Rovira i Virgili. A més, van visitar les instal·lacions, que ocupen uns 3.000 metres quadrats.

50 anys d'excavacions sistemàtiques a l'Aragó

Eudald Carbonell i Marina Lozano, director i investigadora de l'IPHES (Institut Català de Paleocologia Humana i Evolució Social) respectivament, han participat en el col·loqui internacional sobre l'home de Talteüll, un *Homo heidelbergensis* de fa 450.000 anys, efectuat a aquesta localitat (França) per celebrar els 50 anys de l'inici de les excavacions sistemàtiques a la Cova de l'Aragó, codirigides per Henry i Marie-Antoinette de Lumley, de l'Institut de Paleontologia Humana de París.

Lectura recomanada

'Sapiens'

Autors: Corbella, J.; Carbonell, E.; Moyà, S., i Sala, R.

Editorial: Edicions 62

Pàgines: 174

Preu: 7,95 euros

El llibre respon d'una manera didàctica als dubtes que se situen en l'origen de la humanitat: Quan van començar a parlar els homínids? Com s'ho van fer per descobrir el foc? Com és que hi ha races diferents al món? Per què els neandertals van ser esborrats del planeta? Quins són realment els nostres avantpassats?

Informació elaborada per

INSTITUT CATALÀ DE
PALEOECOLOGIA HUMANA I
EVOLUCIÓ SOCIAL

IPHES

www.iphes.cat cbellmunt@iphes.cat